

Managementsamenvatting

Advertentie-inkomsten verdampt door digitale disruptie

De opkomst van internet en techplatforms betekende een disruptie voor de nieuwssector. Waar nieuwsbedrijven in 2006 nog € 688 miljoen aan advertentie-inkomsten verdienden, is dat in 2020 geslonken tot slechts € 195 miljoen. Door de digitale disruptie zijn de advertentie-inkomsten, afgezet tegen 2006, met bijna € 500 miljoen per jaar gedaald. In totaal is er sinds 2006 € 4,7 miljard aan potentiële inkomsten onttrokken aan de nieuwssector. Die daling is vooral ten goede gekomen aan de mondiale platforms.

Focus op lezers om journalistiek aanbod te handhaven

Private nieuwsorganisaties hebben op eigen kracht moeilijke besluiten moeten nemen om de redactiekracht op peil te houden. Het leidde tot een vernieuwingsslag in de journalistieke inhoud. Er komt meer inzet op onderscheidende journalistiek, omdat lezers vooral daarvoor bereid zijn een (digitaal) abonnement af te sluiten. Om die stap te kunnen maken, moeten uitgevers investeren in innovaties en vernieuwing van de journalistieke organisaties.

Consolidatie geen doel op zich

Consolidatie is geen doel op zich, maar een middel om journalistieke titels te behouden en daarmee de grondstof voor meningsvorming te blijven leveren. Na afschaffing van de Tijdelijke wet mediaconcentraties in 2011 zijn met name de regionale nieuwstitels ondergebracht bij grotere nieuwsbedrijven met een bewezen journalistiek trackrecord. Dat uit zich in de focus op de lange termijn, grote investeringen in technische expertise en financiële slagkracht om te innoveren, zoals de digitale ontsluiting van journalistiek, ontwikkeling van podcasts en nieuwe regionale initiatieven. Dankzij consolidatie is ruimte geschapen voor uiterst noodzakelijke investeringen in vernieuwing en innovatie, om de journalistieke media klaar te maken voor hun digitale toekomst.

Mededingingstoezicht op consolidatie is stringent

Het toezicht op consolidatie is stringent. De ACM legt vaak voorschriften op aan de overnamepartijen, die strikte, blijvende randvoorwaarden stellen aan de overname. Ook in een snel veranderend mediaveld handhaaft de ACM de naleving van deze voorschriften. Het toezicht omvat alle aspecten van markten waarop een overname of fusie van invloed kan zijn, waaronder bijvoorbeeld de gevolgen voor freelance journalisten.

Pluriformiteit niet alleen journalistiek, maar ook zakelijk van belang

Met het oog op continuïteit is het voor een breder nieuwsbedrijf cruciaal om verschillende doelgroepen in de samenleving te blijven bedienen. Minder divers journalistiek aanbod zou daarmee niet alleen een groot verlies voor de journalistiek en de maatschappij zijn, maar ook een bedrijfseconomisch risico.

Ook bij consolidatie blijft journalistieke onafhankelijkheid intact

Journalisten in Nederland zijn, wie de eigenaar van de krant ook is, onafhankelijk. Voor nieuwsbedrijven behoort de onafhankelijke rol van de journalistiek tot hun DNA en zij handelen daar ook aantoonbaar naar. Redactiestatuten verankeren deze onafhankelijkheid en geven redacties een stem bij fusies. Nederland heeft daarin door de jaren heen een sterke praktijk ontwikkeld, waarmee we in Europees opzicht een voorbeeld zijn. Overheidsregulering van onafhankelijkheid is in Nederland niet alleen onnodig, maar ook ongewenst.

Delen van content leidt tot meer ruimte voor goede journalistiek in de regio

In het publieke debat wordt vaak gesuggereerd dat vooral de regionale journalistiek er slecht aan toe is, terwijl die aantoonbaar springlevend is. Door samen te werken in de bovenregionale verslaggeving, ontstaan meer mogelijkheden voor onderscheidende lokale en regionale journalistiek. Regionale private nieuwsmedia krijgen er door extra financiële steun aan lokale omroepen een concurrent bij. Juist op een moment dat een breed palet aan nieuwstitels – die individueel niet allemaal levensvatbaar waren – overeind is gehouden.

Schep ruimte om journalistiek te kunnen blijven bekostigen

Inmiddels behoort Nederland samen met de Scandinavische landen tot de koplopers in journalistieke innovatie. Op de lezersmarkt is de trend positief: nieuwsmedia trekken steeds meer lezers aan. En zelfs de advertentie-inkomsten stijgen, zij het bescheiden. De marktomstandigheden voor nieuwsmedia zijn echter nog steeds uitdagend. *Big tech* eigent zich veruit het grootste deel van de Nederlandse advertentieomzetten toe en hun marktaandeel is nog steeds groeiende. Van de aanstaande aanscherpingen van de Europese wetgeving over gericht adverteren profiteren onbedoeld de grote platforms, ten koste van nationale spelers op de advertentiemarkt. Van die wegvloeiende advertentiebestedingen wordt geen journalistiek bekostigd. Ook is er Europese wetgeving in de maak die schadelijk kan zijn voor de wijze waarop persvrijheid in Nederland invulling krijgt. Niet elke EU-lidstaat kent dezelfde sterke traditie van redactiestatuten en de constitutionele bescherming van journalistieke onafhankelijkheid. Hier is terughoudendheid geboden, om de EU niet in de Nederlandse persvrijheid te laten treden. Voor regionale nieuwsmedia is de betalingsbereidheid nog niet op een zodanig niveau dat de regionale journalistiek duurzaam kan overleven. Met de voorgenomen extra overheidssteun aan lokale omroepen wordt het voor private regionale nieuwsmedia uitdagender om hun journalistieke activiteiten te funderen met een duurzaam verdienmodel.

De private journalistieke sector roept de overheid daarom op om:

- **bij te dragen aan een ecosysteem waarin een gezonde bereidheid bestaat om te betalen voor journalistiek;**
- **geen aanvullende beperkingen op te leggen aan consolidatie waar dat juist de basis van de Nederlandse journalistiek waarborgt;**
- **te erkennen dat de huidige praktijk van redactiestatuten in de Nederlandse context goed functioneert, en journalistieke onafhankelijkheid daarmee gewaarborgd is;**
- **uiterst terughoudend te zijn met overheidsmaatregelen die de inhoud van private persorganen raken;**
- **de vervaardiging van Nederlandse journalistiek met gerichte maatregelen te faciliteren.**